

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

NŐK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII-EJMCS3/3/(2024)

MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2024. MÁJUS 16.

Helyszín: 1055 Budapest, Szalay u. 10 -14., I. emelet 101. tárgyalóterem

Időpont: 2024. május 16. 12.30 óra

Tárgy: Nők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

1. napirend: Köszöntő és a napirend elfogadása

Előadó: Dr. Beneda Attila családjegyért felelős helyettes államtitkár, Kulturális és Innovációs Minisztérium

Dr. Beneda Attila helyettes államtitkár úr köszönti a résztvevőket, majd szavazásra bocsátotta a napirendet.

A napirendet a tagok egyhangú szavazással elfogadták.

2. napirend: Az Európai Unió 2024. II. félévi magyar elnökségével kapcsolatos prioritások bemutatása

Előadó: Dr. Beneda Attila családjegyért felelős helyettes államtitkár, Kulturális és Innovációs Minisztérium

Dr. Beneda Attila helyettes államtitkár előjáróban elmondja, hogy továbbra is kiemelten foglalkoznak a nők és a férfiak közötti bérkülönbséggel, a generációk közötti együttműködéssel, a munka-család egyensúly megteremtésével, a lelki egészséggel. Mindezeket a témákat az uniós elnökség keretében is szeretnék megjeleníteni. A témák között horizontális szempontként továbbra is szerepelni fog a demográfia. Informális miniszteri ebéd is lesz majd, ahol a nők helyzete meg fog jelenni. Novemberre konferenciát terveznek a családjegy miniszterek részvételével a generációk közötti együttélés témájában. Minden konstruktív javaslatot szívesen fogadnak a munkacsoport tagoktól.

3. napirend: *Lelki egészség és segítségkérés – A KINCS 2024. évi kutatási eredményeinek bemutatása*

Előadó: Fűrész Tünde elnök, Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért

A Kopp Mária Intézetnél több kutatás is született már a lelki egészség témakörében, de azok eddig női-férfi összehasonlításban még nem kerültek bemutatásra a munkacsoportnak. Jelen alkalommal három kutatást ismertet Fűrész Tünde elnök asszony.

Az első a magyarok lelkiállapotát vizsgáló kutatás (*Hungarostudy*), amelyhez 2021-ben Kopp Mária 1988-as kérdéseit használták fel. A kérdések testi és lelki állapotra is rákérdeznek, a kutatás 7000 fős mintával, személyes adatfelvétellel készült. A saját egészségi állapotot jónak tartók száma emelkedett. 2013 óta sokkal többen vannak a magyarok között, akik jónak tartják az egészségi állapotukat. A lelki egészség témakörében a saját boldogságot egy tízes skálán kellett értékelni. 2021-ben a tízes skálán a mutatók 7 feletti. A nők korábban rosszabbnak értékelték a boldogságukat, mint a férfiak, a 2021-es kutatásban ez a különbség eltűnt.

A *WHO wellbeing indexe* a férfiak és a nők esetében is 2013-hoz képest 2021-re javult. Ez az index tizenötös skálát használ, tízes feletti eredmények jöttek ki 2021-ben.

A *Hungarostudy* méri a házastársi stresszt, amelynek értéke a nőknél jelentősen javult.

A KINCS másik saját kutatása a 2020 novembere óta folyó ún. *Közérzet Barométer*. Ez havonta ezer fős mintával készül öt attitűd alapján (milyen valakinek az elégedettsége, boldogsága, egészségérzete, biztonságérzete, hogyan látja saját dolgainak alakulását egy tízes skálán). A férfiak boldogságérzete magasabb szokott lenni, ez 2024-ben a nők esetében javult, jelenleg magasabb a nőké, mint a férfiaké. 2022 második felében mindkét nemnél rosszabbak voltak a mutatók, mint korábban, feltehetően a háború begyűrűző hatásának köszönhetően. Az elégedettség kapcsán hasonló számokkal találkozunk a nőknél és a férfiaknál is.

Egy 2024-ben végzett kutatás arra kereste a választ, hogy lelki problémák esetében kihez fordulnak az emberek. A nők 2/3-a, a férfiak 3/4-e elutasítja a pszichológusi segítségnyújtást annak ellenére, hogy 90%-uk nem tartja ezt szégyennek. A férfiaknál jellemzőbb a baráthoz fordulás. Összességében elmondható, hogy a nőknek nagyobb az affinitása arra, hogy lelki probléma esetén külső segítséget vegyenek igénybe.

4. napirend: *A Pekingi Nyilatkozat elfogadásának 30. évfordulójára készülő nemzeti jelentés – tájékoztatás*

Előadó: Dr. Sipos-Bielochradzky Bernadett főosztályvezető, Kulturális és Innovációs Minisztérium

1975-ben rendezte meg először az ENSZ az azóta 5 évente tartott Nők Világkonferenciáját. Az 1995-ben elfogadott Pekingi Nyilatkozat 12 területet (nők és a szegénység, a nők oktatása és képzése, nők és az egészség, nők a politikában és a döntéshozatalban, nők és a gazdaság, nők elleni erőszak, a nők és a fegyveres konfliktusok, intézményes mechanizmusok a nők

előremenetelért, a nők emberi jogai, nők és a média, nők és a környezet, a lánygyermek helyzetét) jelölt meg célokkal és stratégiai feladatok kitűzésével. 2025-ben fogja ünnepelni a nemzetközi közösség a Pekingi Nyilatkozat elfogadásának 30. évfordulóját. A végrehajtás felülvizsgálatához minden tagállamnak kérdőívet kell kitöltenie az elért előrelépésekről. A kérdőív hat részből áll (bevezetés, prioritások, eredmények, kihívások, kudarcok, előrelépések a 12 kritikus területen, nemzeti intézmények és folyamatok bemutatása, adatok és statisztikák, befejezés/következtetések és következő lépések). A nemzeti jelentések alapján 2024 októberében kerül sor a regionális felülvizsgálatokra. Ezekre figyelemmel készül el az ENSZ főtitkári jelentés, amely az ENSZ által kiadandó politikai nyilatkozat alapját képezi.

A nemzeti jelentés elkészítése már folyamatban van, ehhez kéri a civil szervezetek véleményét is, legyenek szívesek május 22-ig angol nyelven legfeljebb 3 oldalban értékelni, hogy mik voltak a legfontosabb eredmények, kihívások az elmúlt öt évben a lányok, nők fejlődésének felgyorsítása szempontjából. Erről minden munkacsoporti civil szervezet tag kap egy e-mailt.

5. napirend: Várandós nők próbaidő alatti elbocsátásával kapcsolatos felvetések – tájékoztató előadás

Előadó: Dr. Varga Judit főosztályvezető, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság 2021-ben beolvadt az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalába, azóta Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóság néven változatlan hatáskörrel folytatja munkáját. Az Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóság az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény szabályai szerint jár el.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény értelmében védett tulajdonság az anyaság és a várandósság is. Gyakran fordulnak várandós nők a Főigazgatósághoz amiatt, hogy munkaviszonyukat a próbaidő alatt a terhesség miatt szüntették meg. A kérelmezőnek elég valószínűsíteni azt, hogy az elbocsátás a terhesség miatt történt. A munkáltatónak bizonyítania kell azt, hogy nem a várandósság miatt szüntette meg a munkavállaló jogviszonyát. A felek az eljárásban köthetnek egyezséget. Amennyiben egyezségkötésre nem kerül sor, akkor a hatóság vagy elutasítja a kérelmet vagy jogsértést megállapító határozatot hoz. A határozat bíróság előtt megtámadható.

A munkáltató a várandós nő foglalkoztatása kapcsán általában ellenérdekelt, az állapotos nő sokszor beteg, munkavégzés nélkül foglal el egy státuszt, terhesen nem dolgozhat bizonyos munkakörben stb. A kérelmező oldaláról probléma, hogy nem talál más munkahelyet, vagy elesik az anyasági ellátásoktól.

Gyakori egyezség az, hogy a munkáltató a szülés időpontjáig visszaveszi a terhes munkavállalót.

Szankcióként bírság írható elő 6 millió forintig. A munkáltató kötelezhető arra is, hogy a jogsértést megállapító határozatot tegye közzé a honlapján, ezt egyébként a hatóság is megteszi.

A problémán talán jogalkotással lehetne változtatni.

6. napirend: A Nemzeti Áldozatsegítő Koordináló Mechanizmus (NÁKOM) céljának a bemutatása

Előadó: Diamantopoulosné dr. Kenyeres Gabriella főosztályvezető, Igazságügyi Minisztérium

1999-ben vette kezdetét az állami kárenyhítés intézményrendszerének kialakítása. 2000-ben megalakult a Biztonságos Magyarországért Közalapítvány. 2005-ben fogadta el az Országgyűlés A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvényt. 2006. január 1-jétől jöttek létre az áldozatsegítő szolgálatok, megalakult az Áldozatsegítő Vonal. 2017-ben jött létre Budapesten az első áldozatsegítő központ. 2023-ban került létrehozásra a Nemzeti Áldozatsegítési Koordináló Mechanizmus.

Az áldozat érdekében a szereplők együttműködnek. Jelenleg 15 áldozatsegítő központ és 3 áldozatsegítő pont működik az országban; 2025-re országos hálózat épül ki az áldozatsegítő központokból. A hatósági ügyeket az áldozatsegítő szolgálatok látják el, amelyeket a kormányhivatalok működtetnek.

Áldozat lehet bárki, aki bűncselekmény, illetve a tulajdon elleni szabálysértés áldozata és testi, lelki megrázkódtatást szenvedett el, aki egy tanú, hozzátartozó, intézkedő rendőr is lehet.

Jelenleg 11 bűncselekmény tekintetében működik az opt out rendszer, amikor a Robotzsaru rendszeren keresztül az áldozat beleegyezése esetén adatai átadásra kerülnek az áldozatsegítő központnak.

Az Igazságügyi Minisztérium együttműködési megállapodást kötött öt állami nagyvállalattal (MÁV Zrt., Volán, Magyar Posta, Szerencsejáték Zrt., MVM Zrt.), amelyen keresztül 100 ezer munkavállalót lehet elérni. Az áldozatsegítésben jelenleg több, mint 150 civil és egyházi szervezettel működik együtt ezen felül az Igazságügyi Minisztérium.

A NÁKOM létrehozásának indoka az volt, hogy az áldozatsegítés terén működő szereplőket a hatékonyabb feladatellátás érdekében együttműködésre ösztönözzük. A közreműködő felek az alábbiak: Igazságügyi Minisztérium, Belügyminisztérium, Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium, Kulturális és Innovációs Minisztérium, Miniszterelnökség, Országos Kórház Főigazgatóság, az Országos Rendőr-főkapitányság és a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács. A NÁKOM keretében felmérésre kerül, hogy az áldozatsegítésben résztvevő szereplőknek milyen erőforrásaik vannak. Összegyűjtésre kerültek az áldozatsegítésben használt alapfogalmak, eljárási protokollok és a források. Az együttműködés bővítése megkezdődött a civilek felé, valamint a Nemzeti Média-és Hírközlési Hatóság irányába is.

Sáfrány Réka (Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség) kérdezi, hogy a Pekingi Nyilatkozattal kapcsolatos akcióterv elérhető-e? 2021-2022-re is volt intézkedési terv, annak a végrehajtására kíváncsi. A UPR és a CEDAW ajánlásaira született-e végrehajtási terv? A várandós nők helyzetén kívül a férfiakat és a nőket érintő egyéb diszkriminatív ügyekkel is foglalkozik-e az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala? A NÁKOM kapcsán kérdezi, hogy a civil szervezetek is részt vehetnek-e a NÁKOM működésében? A kapcsolati erőszak témájában megismerhetőek-e a statisztikák, az ebben a témában tett javaslatok hogy hasznosultak?

Diamantopoulosné dr. Kenyeres Gabriella főosztályvezető asszony a NÁKOM-ot érintően örömmel fogadja az áldozatsegítésben működő civil szervezeteket a második félévtől. Az áldozatsegítő központhoz akkor is fordulhatnak az érintettek, ha nincs feljelentés az ügyben. Az Igazságügyi Minisztérium rendszeresen közli a statisztikáit. Vannak azonban olyan ügyek (pl. kapcsolati erőszak, emberkereskedelem), ahol más szervek, minisztériumok vezetik a statisztikát.

Dr. Beneda Attila helyettes államtitkár úr a CEDAW jelentést illetően elmondja, hogy nem készült olyan leirat, amely a tevékenységekre kötelezne bárkit is. Ennek oka, hogy sajnos a jelentések sokszor nem objektív tényeken alapultak.

dr. Sipos-Bielochradzky Bernadett főosztályvezető asszony hozzáteszi, hogy az Akciótervhez kapcsolódó 2021-22. évi, valamint 2023-24. évi intézkedési tervek nyilvánosan elérhetőek¹, az Akcióterv 2023. évi megvalósulásával kapcsolatos információk feldolgozása még folyamatban van, az is közzétételre fog kerülni.

Dr. Varga Judit (Alapvető Jogok Biztosának Hivatala) válaszában előadja, hogy azokkal az ügyekkel tudnak foglalkozni, amelyekkel megkeresik őket. Ezek között egyértelműen elkülöníthető ügycsoportot jelent a várandós nők jogviszonyának próbaidő alatti megszüntetése, más ilyen ügycsoport nem körvonalazódott.

7. Egyebek

Dr. Cser Ágnes (MSZ EDDSZ) 2004 óta az Európai Szociális és Gazdasági Bizottság tagjaként felajánlja segítségét. A magyar uniós elnökség alatt a jó példákat be lehetne mutatni. A várandós nők foglalkoztatását finanszírozhatná az állam egy elkülönített alapból. Szakszervezeti vezetőként is tudna segíteni a NÁKOM céljainak megvalósulásában.

Dr. Beneda Attila helyettes államtitkár úr jelzi, hogy nyitott az uniós elnökség kapcsán felajánlott együttműködésre. Egyéb kérdés hiányában Helyettes Államtitkár Úr megköszöni a részvételt és berekeszti az ülést.

Hangfelvétel alapján készítette: dr. Tollas Orsolya vezető-kormányfőtanácsos

Látta: dr. Dakos Zsuzsanna titkárságvezető

Jóváhagyta: dr. Beneda Attila, családügyekért felelős helyettes államtitkár

¹ Írásbeli kiegészítés:

1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról, valamint a végrehajtásának a 2021–2022. évekre szóló Intézkedési Tervéről

1516/2022. (X. 28.) Korm. határozat az Európai Unió számára készített „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv módosításáról, valamint a 2023–2024. évekre szóló Intézkedési Terv végrehajtásának elfogadásáról